

ידעה לאהוב: פרופ' איילה מלאך-פיינס, פסיכולוגית, 1945-2012
עופר אדרת, הארץ 05/10/12

"למלה המודפסת יש כוח", כתבה פרופ' מלאך-פיינס בספרה "פסיכולוגיה של המינים", שראה אור לפני 15 שנים בהוצאת האוניברסיטה הפתוחה. "כולנו עשויים להאמין לידיעה שהודפסה בעיתון, למשל, יותר משאנו עשויים להאמין לשמועה שידיד סיפר לנו. כוחה של המלה המודפסת חזק במיוחד כשהמידע שהיא מתארת מתבסס על מחקר". ואולם, את קוראיה הזהירה: "לא כדאי לקבל כל מידע כתוב, בין שהוא מדעי ובין שאינו מדעי, באמונה עיוורת. אפילו לא את הכתוב בקורס זה."

ב-67 שנותיה הספיקה איילה לפרסם 13 ספרים, כמאה מאמרים מקצועיים וטורים רבים בעיתונים. את כוחה של המלה המודפסת הכירה היטב, אך השאירה גם זמן לטיפול במטופלים, כפסיכולוגית קלינית, ולהרצאות לסטודנטים, שתמיד מילאו עד אפס מקום את האולם. שני התחומים שהקנו לה פרסום ומעמד בעולם האקדמי ומחוצה לו היו שחיקה נפשית והתאהבות. איילה התעניינה בגורמים בתוצאות ובדרכי ההתמודדות עם שחיקה, בעיקר במקום העבודה, אך גם במה גורם לנו להתאהב, בהבדלים בין המינים ובפסיכולוגיה שלהם. בספרה "אהבה ושחיקה בחיי נישואין" שילבה בין השניים. היא נולדה ב-1945 בקירגיסטאן, לשם ברחו הוריה מפולין בזמן מלחמת העולם השנייה. ב-1949 עלתה עם משפחתה לישראל והתיישבה בהרצליה. רפי מלאך, אחיה היחיד, אף הוא פרופ', מכהן כראש המחלקה לנוירוביולוגיה במכון ויצמן. השבוע נזכר שכבר בילדותה גילתה אחותו כישרון כתיבה כשהכינה לבדה ספר ילדים. את הקריירה האקדמית החלה איילה בצבא, כשלמדה פסיכולוגיה באוניברסיטה העברית במסגרת העתודה. בצה"ל שירתה כפסיכולוגית בחיל האוויר. לאחר השחרור נסעה לבוסטון עם בעלה הראשון, פרופ' אלכסנדר פינס, ועשתה דוקטורט בפסיכולוגיה באוניברסיטת בוסטון, שאותו סיימה ב-1974. בשנים הבאות לימדה בכמה מוסדות חשובים, בהם אוניברסיטת ברקלי, בית הספר לעבודה סוציאלית באוניברסיטת תל אביב והמכון הטכנולוגי בחולון. בשנים האחרונות כיהנה בתפקידים בכירים באוניברסיטת בן גוריון. בשנה האחרונה כיהנה כדיקנית הפקולטה לניהול. "איילה היתה מדהימה מבחינת היקף ומגוון הדברים שעסקה בהם", אמר פרופ' עמוס דרורי, סגן נשיאת אוניברסיטת בן גוריון. "היא באה מתחומים שהיו רחוקים ממנהל עסקים, אבל השתלבה בצורה יוצאת מן הכלל ופיתחה תחומי מחקר רלוונטיים, כמו יזמות. היא התעניינה באישיות של היזם וברקע שלו, וניסתה להבין מה עושה יזם למצליח."

היא לא רק חקרה את האהבה, אלה ידעה ליישם את התיאוריה גם בשטח. "הדבר שהיה הכי חזק אצלה היה האהבה. לכל אורך החיים היא הפגינה אהבה מגוננת, חום ואופטימיות. אהבה לאנשים, למשפחה ולחיים", סיפר אחיה, ובעלה, ישראל, אמר, ש"הזוגיות היתה אצלה במעלה הראשונה. מעבר לכל מה שאפשר לחלום עליו. מעבר לכך, היא תמיד טיפחה את הקשרים האישיים. כל מי שעבדה איתו היה גם חבר שלה", אמר. "היא לימדה אותי שאפשר ממש לאהוב את החיים, את העבודה ואת הסביבה", הוסיף בנה איתי. "לפני כמה חודשים שאלתי את הבת שלי, מאיה, 'מי אוהב אותך הכי הרבה בעולם'. התשובה היתה 'סבתא איילה'. כזו היתה", סיכמה בתה, שני. איילה